

Каралды
гуманитар МБ утырышында
житәкче В.В. /Р.Р.Вәлиева/
Беркетмә № 1. 31.08. 2020 ел.

Килешенде
укыту-тәрбия эшләре буенча директор
урынбасары М.М. /Л.М.Леонтьева/
31.08. 2020 ел.

Расланды
Мәктәп директоры С.С.
/Р.И.Солягина/
Боезык №74-о от 31.08. 2020 ел



Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе
“Нармонка урта гомуми белем мәктәбе”

Югары квалификацион категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы
Вәлиева Рәмзия Рөстәм кызының 8б сыйныфы өчен 2020 – 2021 нче уку елына
туган (татар) теленнән эш программасы

Предмет: татар теле

Класс: 8

Укытучы: Вәлиева Рәмзия Рөстәм кызы

Сәгатъләр саны:

барлыгы – 70 сәгать; атнага – 2 сәгать.

Административ контроль эшләр саны- 5

Программа: “Рус мәктәпләрендә укучы татар балаларына татар теле: үрнәк гомуми программа” (V – 1X сыйныфлар (төзүчеләр: Ф.Ф.Харисов, Ч.М.Харисова, Г.Р.Шакирова К а з а н- 2013)) , ПРИМЕРНАЯ РАБОЧАЯ ПРОГРАММА учебного предмета «Родной (татарский) язык» для общеобразовательных организаций с обучением на русском языке. Авторы: Ф.Ф.Харисов, Ч.М. Харисова, Г.Р. Шакирова. Одобрена решением федерального учебно-методического объединения по общему образованию (протокол от 16 мая 2017 г. № 2/17)

Дәреслек. Татар теле 8 нче класс . Р.К. Сагдиева, Г.И. Хайруллина, Казан” Мәгариф-Вакыт” нәшрияты, 2016.

Татар теленнән эш программасы

8 нче сыйныф

(70 сәг)

Аңлатма язуы

Программа түбәндәге дәүләт документларына нигезләнеп язылды:

1. “Мәгариф турында” РФ һәм РТ Законнары.
 - Федеральный закон от 29.12.2012г. №273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации»,
 - Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования, утвержденный приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 17.12.2010г. №1897»
 - «Порядком организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам – образовательным программам начального общего, основного общего и среднего общего образования, утвержденным приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 30.08.2013г. № 1015»
2. Образовательная программа основного общего образования в соответствии с ФГОС ООО МБОУ Нармонской СОШ (утверждена приказом № 81-о от 12.08.2014 г.)

Программа: “ Рус мәктәпләрендә укучы татар балаларына татар теле: үрнәк гомуми программа” (V – IX сыйныфлар (төзүчеләр: Ф.Ф.Харисов, Ч.М.Харисова, Г.Р.Шакирова К а з а н- 2013)) ПРИМЕРНАЯ РАБОЧАЯ ПРОГРАММА учебного предмета «Родной (татарский) язык» для общеобразовательных организаций с обучением на русском языке. Авторы: Ф.Ф.Харисов, Ч.М. Харисова, Г.Р. Шакирова. Одобрена решением федерального учебно-методического объединения по общему образованию (протокол от 16 мая 2017 г. № 2/17)
3. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы МБОУ “Нармонка урта гомуми белем бирү мәктәбе”нең 2017-2018 нче уку елына “Укыту планы” (Принято решением педсовета, протокол №8 от 27 августа 2020 года и утвержденного приказом №73-о от 27.08.2020 г.)
4. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы МБОУ аерым фәннәрне тирәнтен өйрәнүче Нармонка урта гомуми белем бирү мәктәбенен төп гомуми белем бирү программасы”(Педсовет беркетмәсе №05, 15 март 2012 ел. Директор бөерыгы №20-о 19.03.2012 ел)
7. Федераль дәреслекләр исемлеге (федеральный перечень учебников, рекомендуемых к использованию при реализации имеющих государственную аккредитацию образовательных программ начального общего, основного общего, среднего общего образования (Список учебников МБОУ Нармонской средней общеобразовательной школы Лаишевского муниципального района Республики Татарстан на 2020-2021 учебный год (принят решением педсовета, протокол №8 от 27 августа 2020 года , утвержден приказом №73-о от 27.08.2020 г.)

Рус мәктәпләрендә укучы татар балаларына татар теленнән белем бирүнең төп максаты: Федераль дәүләт стандарты таләпләрен тормышка ашыу белән бергә укучыларда лингвистик (тел), коммуникатив (аралашу), милли мәдәният өлкәсенә караган культурологик (мәдәниятлелек) компетенцияләр булдыру.

Укучыларда ана телен өйрәнүгә кызыксыну, аның аркылы башка телләргә дә өйрәнү теләге уяту; үз милләтенә, аның мәдәни үзенчәлекләренә, горезф-гадәтләренә, ана теленә мөхәббәт тәрбияләү; шулар аркылы башка милләтләргә, аларның горезф-гадәтләренә, мәдәниятләренә ихтирам уяту.

Балаларда туган телгә, аның яңгырашына, сүзлек байлыгына карата кызыксыну уяту. Тел күренешләрен аңларга, эзлекле фикер йөртөргә өйрәтү. Фәнни-тикшерү эшчәнлегә алып баруга мотивация тудыру, проект эшләрен башкаруны дөрес оештыру. Тел берәмлекләрен урынлы кулланып, бәйләнешле сөйләм тудыру өстендә эшләү, аралашу компетенциясә булдыру.

Бурычлары:

- укучыларда, туган телгә сакчыл караш тәрбияләү;
- укучыларның сөйләм эшчәнлеген һәм фикерләү сәләтен, төрлө шартларда әдәби телдә дөрес аралаша белү күнекмәләрен үстерү;
- татар теленң фонетик төзелешә, орфоэпик, орфографик нормалары турында белем бирү;
- телнең лексик байлыгын анализлый, күрә, таба белү сәләтен, осталыгын булдыру, үстерү, сүз байлыгын арттыру;
- татар теленң сүз ясалыш мөмкинлекләрен үзләштерү, гамәли кулланылышка кертү;
- алынган белемне һәм осталыкны тормышта максатчан кулланырга өйрәтү;
- сүзлекләр, дөреслек, өстәмә һәм белешмә әдәбият белән эш итү, уку, язуч күнек-мәләрен камилләштерү;
- үз милләтенә, теленә хөрмәт белән карау, шулай ук татар теле аша башка милләт вәкилләренә, аларның рухи мирасына мөхәббәт хисә тәрбияләү.

Белем дәрәжәсенә таләпләр:

- фонетик, сүз ясалышы һәм лексик закончалыкларны күрә белү;
- сүзнә катлаулы тел берәмлегә буларак бәяләүгә ирешү;
- төрлө тип сүзлекләренң төзелү принципларын үзләштерү;
- татар теленң сүз ясалыш ысулларын таный һәм аера белү;
- укылган текстның эчтәлеген аңлау;
- укылган текстка үз мөнәсәбәтләрен белдерү;
- укылган текстка бәйле рәвештә телдән һәм язмача фикер белдерү;
- сыйныфташлары һәм укытучы белән фикер алышу, үз фикерен дәлилли белү;
- тәкъдим ителгән темага телдән һәм язмача бәйләнешле текст төзү.

Телдән һәм язмача сөйләм осталыгы һәм күнекмәләре булдыру:

- жөмләләр төзөргә өйрәтү, бәйләнешле сөйләм үстерү өстендә, сөйләм күнекмәләрен барлыкка китерү юнәлешендә эшләү;
- план нигезендә кечкенә хикәя төзи белү;
- репликага нигезләнәп, логик бәйләнешле диалог төзи белү;
- дөрес уку һәм язуч күнекмәләре булдыру, тасвирлама, хикәяләү, фикер йөртүгә активлаштыруга этәргеч булырлык текстлар төзү күнекмәләрен ныгыту;
- сочинение, изложение язарга өйрәнү;
- укучыларда татар мәдәниятенә караган мәгълүматларны үстерүгә ирешү;
- картина буенча сочинение язуч күнекмәләре булдыру;

- проектлар төзү күнекмэләрен ныгыту.

Укытуның көтелгән нәтижеләре

Шәхескә кагылышлы нәтижеләр:

- шәхеснең әхлакый-рухи сыйфатларын камилләштерү;
- милли горурлык, гражданлык хисләре формалаштыру;
- әхлак нормаларын, жәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү;
- күршенә ярдәм итүдә танып-белү инициативасы күрсәтү;
- үз алдына максат кую, аңа ирешү юлларын эзләү;
- уңышларыңа яки уңышсызлыкларыңа, аларның сәбәпләренә дәрәс бәя бирү;
- - индивидуаль эшчәнлек стилин формалаштыру;
- төрле мәгълүмат чараларын (сүзлекләр, Интернет ресурслар һ.б.) танып-белү һәм аралашу вакытында куллану;
- актив, мөстәкыйль, ижади фикер йөртүче, фәнни-тикшеренү эшчәнлеген башкара алырлык шәхес буларак формалашуны давам итү;
- үзгә алган белем күнекмәләрен тормышның төрле шартларында куллана белергә өйрәнү.

Метапредмет нәтижеләр

Танып-белү гамәлләре:

- танып-белү юнәлешендәге максатларны билгеләү;
- укучының үз эшчәнлеген мөстәкыйль рәвештә оештыра
- белүе, бәяләве, үзенең кызыксынучанлык өлкәсен билгеләве;
- мөстәкыйль рәвештә теманы, куелган проблеманы аңа белү, фикер йөртү;
- уку мәсьәләсе тирәсендә логик фикерләү;
- фикерләүдә логик чылбыр төзү;
- тема тирәсендәге төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру;
- төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү;
- фонетик анализ ясау күнекмәләре булдыру;
- сүз ясалыш ысулларыннан файдаланып сүзләр ясый белү , сөйләм эшчәнлегендә алардан дәрәс һәм урынлы файдалана белү;
- телне әдәбият, рәсем һәм музыка сәнгате белән бәйләп, сүз сәнгатенең кыйммәтен күрсәтү, матурлыкны танырга өйрәтү;
- тел берәмлекләренең әдәби әсәр тудырудагы ролен билгеләү;
- татарчадан русчага, русчадан татарчага тәржемә итү юлы аша фразеологик берәмлекләрнең эчтәлегендәге фәлсәфәне үзләштерү.

Коммуникатив УУГ

- тыңлый белү;
- диалог төзүдә һәм коллектив фикер алышуда катнашу;
- сыйныфташлары һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү;
- төрле фикерләргә иһәпкә алып эш итү;
- үз фикерен дәлилли белү, тормыштан мисаллар китерү;

- төрлө жаваптарны тыңлау, чагыштыру, нәтижә ясау;
- үз фикерен тулы һәм төгәл итеп әйтә белү;
- күмәк эш вакытында уртақ фикергә килү;
- мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек итүдә инициативасы күрсәтү;
- укылган текстлар буенча сораулар бирә алу;
- бирелгән текстларның дәвамын үзлектән сөйләп карау, фикер әйтү автор фикере белән чагыштыру;
- үз эшен контрольдә тоту, сыйныфташларына ярдәм итү;
- коммуникатив күнекмәләрнең кеше тормышындагы ролен билгеләү;
- үз фикерләрен телдән һәм язмага житкерә белү;
- башкаларны тыңлый, киңәш бирә белү;
- сыйныфташлары каршында төрлө темаларга, башкарылган проектлар буенча чыгыш ясау;
- иптәшенең гамәлләрен бәяләү, күрше белән хезмәттәшлек итү.

Регулятив УУГ:

- дәреснең проблемасын (тема) һәм максатларын мөстәкыйль формалаштыру;
- проблеманы аңлап гипотеза чыгару, үз фикеренә дәлиллар китереп раслый белү, телдән (диалогик, монологик) һәм язма сөйләмдә сәбәп-нәтижә бәйләнешен асырып алу, нәтижеләрне формалаштыру;
- максатка ирешү юлларын билгеләү;
- үз эшчәнлеген нәтижәле булуына ирешү, үз эшчәнлеген контрольгә алу;
- укытучы белән бергәләп, үз эшен, иптәшләренең җавапларын бәяләү;
- кагыйдә, күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу;

Предмет нәтижеләре:

- фонетик, сүз төзелеше һәм лексик берәмлекләр белән эш итүне ныгыту;
- исем, орфоэпик һәм орфографик кагыйдәләргә үзләштерү, гамәли кулланыш белү;
- сүзләр лексик мәгънәсен билгели һәм сөйләмдә урынлы кулланыш белү;
- тел материалы белән логик фикерләүне сорый торган эш төрләрен башкару;
- телнең сүзлек составын куллану өлкәсе, активлыгыннан чыгып урынлы файдалану;
- сүзләрнең төзелешен һәм ясалышын тикшерү;
- бирелгән темаларга, тормыштан алган фикер-карашларга, хис-кичерешләргә ни-гезләнеп, кечкенә хикәяләр язучыларны ижади эшчәнлеккә тарту, проект эшләре белән кызыксындыру

Укучыларның әзерлек дәрәжәсенә таләпләр:

- ана теленен төп берәмлекләрен һәм аларның билгеләрен белү;
- телдән һәм язма сөйләм, диалог, монолог, аралашу ситуацияләрендә тел стильләре, текст төшенчәләрен аңлау һәм гамәлдә дәрәжә куллану;
- тыңлап аңлау һәм уку буенча телдән һәм язма рәвештә (радио, телеведениедән һ.б.) хәбәр ителгән мәгълүматны аңлау;
- сөйләү һәм язуда татар әдәби теленен төп нормаларын (орфоэпик, лексик, грамматик, орфографик һәм пунктуацион) саклау һәм сөйләм эхлагы нормаларын үтәү;
- татар теленен фонетик, лексик системаларын һәм грамматик төзелешен үзләштерү;
- сүзләрен төзелешә һәм ясалышыбуенча тикшерә белү;
- текст төзелешен һәм тел үзәнчәлекләрен билгәли белү;
- сөйләм стиле, фәнни, публицистик, рәсми-эш, матур әдәбият стильләрен аерырга өйрәтү;
- ана теленен грамматик категорияләрен белү;
- грамматик үзәнчәлекләренә карап, сүз төркемнәрен аера белү;
- сүз төркемнәренә морфологик анализ ясау;
- сүз, сүзтезмә, жөмләләрдәгә хаталарны төзәтү;
- жөмләгә синтаксик анализ ясау;
- төрле стиль һәм жанрдагы текстларны тиешенчә уку күнекмәләре булдыру;
- төрле сүзлекләрдән һәм белешмә характерындагы китаплардан, массакүләм мәгълүмат чараларынан урынлы файдалану;
- синтетик һәм аналитик иярченлә кушма жөмләләрен сөйләмдә куллана белү;
- текстның эчтәлеген телдән яки язмача төгәл итеп, сайлап яки кыскача, гади һәм кушма жөмләләр кулланып сөйли белү;
- бирелгән темага, куелган максатка ярашлы рәвештә, төрле ситуацияләрдән чыгып, сурәтләү яки хикәяләү характерындагы текстларны телдән яки язмача әзерләү;
- жөмләнең тиндәш кисәкләрен, аерымланган кисәкләрен тиешенчә куллана белү, алар янында тыныш билгеләрен кую;
- сорауларга тулы һәм дәрәжә итеп җавап бирү;
- төрмеш-көнкүреш, уку, иҗтимагый, мәдәни темаларга әңгәмә кору, үз фикереңне яклап, әңгәмә-бәхәс формасында сөйләшү күнекмәләренә ия булу”
- туры һәм кыёк сөйләмнән урынлы файдалану, алар янына тиешле тыныш билгеләрен кую;
- текстның планын төзү яки аның эчтәлеген конспект формасында язү;
- тәкъдим ителгән текстларны рку теленнән татар теленә һәм татар теленнән рус теленә тәрҗемә итү;
- ана теленен башка фәннәренә өйрәнү һәм белем алу чарасы икәннән аңлау;
- татар теле дәрәжәләрендә алган белем һәм күнекмәләренә ана теленен кеше һәм жәмгыять тормышында алып торган урынын аңлап куллана һәм бәйли белергә өйрәнү, татар теленен Татарстан Республикасында дәүләт теле буларак өйрәнелүен, аның иҗтимагый әһәмиятен аңлау.

Белем бирү эчтәлегенә мәҗбүри минимумы (8 нче сыйныфны тәмамлаганда татар балалары үзләштерергә тиешле белем һәм күнекмәләр)

Сүзтезмә һәм жөмлә.

Сүзләр һәм жөмләләр арасында бәйләнеш төрләре.

Жөмләләренәң әйтү максаты ягыннан төрләре, аларны барлыкка китерә торган чаралардан интонация, логик басым һәм сүз тәртибе.

Жөмләнең грамматик нигезе.

Жөмләнең баш һәм иярчен кисәкләре.

Тиндәш кисәкләр.

Гади жөмлә төрләре. Ике составлы һәм бер составлы жөмләләр. Тулы һәм ким жөмләләр.

Раслау һәм инкаръ жөмләләр.

Туры һәм кыёк сөйләм

Эндәш һәм кереш сүзләр.

Коммуникатив компетенция. Сөйләм. Телдән һәм язма сөйләм. Диалогик һәм монологик сөйләм. Сөйләм стильләре. Матур әдәбият теле.

Телдән һәм язма сөйләмне аеру. Тел берәмлекләрен аралашуны ситуация үзенчәлекләренә карап сайлый белү. Аралашу өлкәсенә һәм ситуациясенә бәйле рәвештә телдән һәм язма сөйләмне дөрес файдалану.

Текстның темасы, төп фикере һәм төзелеше. Аларның стильләрендә жанр төрлелеге.

Татар әдәби теле һәм аның нормалары турында төшенчә.

Сөйләм эшчәнлегә төрләр (тыңлап аңлау, сөйләү, уку һәм язу) үзлештерү.

Укуның төрле төрләр (танышу, өйрәнү һ.б.) үзлештерү. Уку киталары, масса күләм мәгълүмат чаралары, интернет һ.б. чаралар белән эшләр алымнарын үзлештерү.

Ижтимагый-мәдәний, эхлакый, көнкүреш, уку темаларына бәйле булган монологик һәм диалогик сөйләм үрнәкләр төзү.

Текстның эчтәлеген кыскача, тулы яки сайлап алып сөйләр. Диктантлар, изложениеләр һәм сочинениеләр язү. Төрле стиль һәм жанрдагы текстлар төзү: бәйләмә, аннотация, хат, ышаныч кәгазе, гариза, тезис, конспект һ.б.ш.

Лингвистик компетенция. Телнең кеше тормышында һәм җәмгыятьтә тоткан урыны. Татар теле – Татарстан Республикасының дәүләт теле. Татар теле – татар халкының милли теле.

Матур әдәбият һәм аның нормалары турында төшенчә.

Татар теленең үсештә булуы. Соңгы елларда татар теле лексикасындагы үзгәрешләр.

Тел белемнә караган сүзлекләр һәм алардан файдалану

Эш программасының эчтәлегө.

Укыту планында 8 нче сыйныфта татар теленнән атнага 2 сәгать вакыт бирелә. Татар теле дәрәсләрен тематик планлаштыру Татарстан Республикасы Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән “Рус мәктәпләрендә укучы татар балаларына татар теле: үрнәк гомуми программа”га (V – IX сыйныфлар (төзүчеләр: Ф.Ф.Харисов, Ч.М.Харисова, Г.Р.Шакирова К а з а н- 2013)), Татар теле, авторлары Г.Ф.Гайнуллина, М.К.Зиннуров, Г.Ф.Харисова, Рус телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен уку әсбабына (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен), 8нче класс, (Казан, Татарстан китап нәшрияты, 2016.)нигезләнеп төзелде. Укыту планы 35 уку атнасына исәпләнгән. Татар теленнән 70 сәгать үткәрү планлаштырыла.

№	Төп темалар	Сәг.(70)	Белем һәм күнекмәләр
1	5-7 сыйныфларда үткәннәрне кабатлау.	7	сүз ясалышы, сүз төзелеше, сүз төркемнәре, фигыль, фигыль юнәлешләре, жөмлэдә сүзләр тәртибе;
2	Синтаксис турында төшенчә	2	синтаксис турында төшенчә, синтаксик берәмлекләр;
3	Жөмлэдә сүзләр бәйләнеше	4	жөмлэдә сүзләр бәйләнеше,тезүле бәйләнеш, ияртүле бәйләнеш, сүзтезмә, рус һәм татар телләрендә сүзләр бәйләнеше;
4	Жөмлэдә сүз тәртибе	4	сүзләрнең уңай һәм кире тәртибе, логик басым
5	Гади жөмлә	2	жыйнак һәм жәенке жөмлэләр, гади жөмлөгә синтаксик анализ
6	Әйтү максаты ягыннан жөмлә төрләре	4	әйтү максаты ягыннан жөмлә төрләре: хикәя жөмлә, сорау жөмлә, боеру жөмлә, тойгылы жөмлә;
7	Ике составлы жөмлэләр	1	жыйнак һәм жәенке жөмлэләр, гади жөмлөгә синтаксик анализ; ике составлы жөмлэләр:
8	Жөмлә кисәкләре	17	жөмлә кисәкләре, ия һәм аның белдерелүе, хәбәр һәм аның белдерелүе, кушма хәбәр һәм аның белдерелүе, ия белән хәбәр арасында сызык;
9	Жөмләнең тиндәш кисәкләре	4	тиндәш кисәкләр, алар янында бәйләүче чаралар, тиндәш кисәкләр һәм янында тыныш билгеләре; тиндәш кисәкләр янында гомумиләштерүче сүзләр;
10	Бер составлы жөмлэләр	2	жыйнак һәм жәенке жөмлэләр, гади жөмлөгә синтаксик анализ; бер составлы жөмлэләр: исем жөмлә, фигыль жөмлә, сүз жөмлә;
11	Жөмлэдә модаль сүзләр	3	эндәш сүзләр һәм алар янында тыныш билгеләре; кереш сүзләр һәм алар янында тыныш билгеләре; кереш жөмлэләр һәм алар янында тыныш билгеләре
12	Тулы һәм ким жөмлэләр.	1	тулы һәм ким жөмлэләр турында төшенчә; раслау һәм инкаръ жөмлэләр, раслау һәм инкаръ жөмлэләрнең кулланылышы;
13	Раслау һәм инкаръ жөмлэләр	1	раслау һәм инкаръ жөмлэләрнең кулланылышы
14	Кабатлаулар, БСҮ,	18	

	диктант, сочинение, изложение		
--	----------------------------------	--	--

VIII нче сыйныфта татар теленнән үзләштерелергә һәм камилләштерелергә тиешле гомумкүнекмәләр

Уку эшчәнлеген оештыра белү юнәлешендә	Китап, өстәмә мәгълүмат белән эш итү	Фикерләү белән бәйлә күнекмәләр	Телдән һәм язма сөйләм үстерү һәм аралаша белү юнәлеше
1. Уку мәсьәләләрен мөстәкыйль билгеләү 2. Уку операцияләрен планлаштыру. 3. Белем алуның рациональ ысулларын сайлау. 4. Үзенең уку һәм танып-белү эшчәнлегенә анализлау, аңа бүя бирү. 5. Мөстәкыйль белем алу буенча эшнә планлашты -рырга өйрәнү.	1. Дәрәслек белән эш итә белү. 2. Төрлө чыганаclar белән мөстәкыйль эш итә белү 3. Төрлө текстлардан төп фикерне аерып ала белү, текстның логик схемасын билгеләү, гади һәм катлаулы план белән эш итү. 4. Белемнәрне системалаштыру өчен таблица, график, схемалар -дан файдалану. . 5. Эчтәлекне аңлап, тиешле тизлектә, дөрес уку: -уку елы башында -90-110 сүз -уку елы ахырында-90-110 сүз 6. Сүзлекләрдән файдалана белү, белешмә әдәбият белән система- лы эшләү. 7. Вақытлы матбугат басмалары белән даими эшли белү	1. Уку мәсьәләсен куя белү. 2. Яңа теманы аңлауга мотив тудыру. 3. Танып белү активлыгын үстерү. 4. Төшенчә, термин, кагыйдә, закончалыclarны аңлап кабул итү күнекмәләрен камилләштерү. 5. Грамматик анализ төрләрен үзләштерү: - мөстәкыйль сүз төркемнәренә морфологик анализ; - ярдәмлек сүз төркемнәренә морфологик анализ; - гади жөмлөгә синтаксик анализ; 6. Тикшеренү ысуллары: - модельләштерү; - охшатып эшләү. 7. Логик алымнардан чагыштыру, анализ, гомумиләштерү, нәтижә ясау күнекмәләре булдыру.	1. Телдән сөйләм: -Кагыйдәләрне аңлап эзлекле сөйли белү күнекмәсе; - Сорауны формалаштыра белү һәм тулы җавап бирә белү күнекмәсе; - Диалоглар төзү күнекмәсе; 2. Язма сөйләм: -күчереп язу; -фикер йөртү элементлары кертәп, әзер план буенча бирелгән темага сочинение язу- 5 (1) -катлаулы план буенча изложение язу- 5 (2) уку елы башында 270-310 сүзле текст (язма күләме 125-130 сүз) уку елы ахырында 270-280 сүзле текст (язма күләме 115-125 сүз); -сүзлек диктанты – 26-34 сүз -контроль диктант- 2 (85-110 сүз); -эш кәгазьләре язу (гариза, хат, акт)

Өстәмә методик әдәбият

Г.Ф.Гайнуллина. М.К.Зиннуров, Г.Ф.Харисова, Рус телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен уку әсбабы (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен), 8нче класс, Казан, Татарстан китап нәшрияты, 2016.

Информацион-методик кулланма

1. Әдәбият дәрәсләрендә бәйләнешле сөйләм үстерү: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 5-бнчы сыйныфларында эшләүче укытучылар өчен кулланма/Я.Х.Абдрәхимова.-Казан: Мәгариф,2007
2. Татар теле һәм әдәбияты укыту тәҗрибәсеннән. “Яңалиф”2003. Гөлнур Каюмова.

3. Татар теле һәм әдәбияты укытучысыны. “Яңалиф”2005.
4. Хрестоматияләр, вакытлы матбугат, дискалар, интернет-ресурслар.
5. Әдәбият дәресләрендә бәйләнешле сөйләм үстерү: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 5-6нчы сыйныфларында эшләүче укытучылар өчен кулланма /Я.Х.Абдрәхимова.-Казан: Мәгариф, 2007
6. Татар теле. (методик эсбап) Р.Р. Шәмсетдинова, Г.К.Һадиева, Г.В. Һадиева. Казан “Мәгариф – вакыт” нәшрияты, 2015.

Мәгълүмат чыганаclarы

<http://www.ed.gov.ru>

Белем бирү буенча федераль агентлык

<http://www.apkrpro.ru> РФ мәгариф хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү

һәм профессиональ әзерләү академиясе

<http://www.lexed.ru> Федеральний центр образовательного законодательства

<http://www.rustest.ru> Федераль тест үткәрү үзәге

<http://www.tatedu.ru> ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы

<http://www.edu.kzn.ru> ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы Белем порталы

<http://www.mon.tatar.ru>

<http://www.shoolexpo.ru>

<http://.belem.ru>

<http://.tatar.ru> ТР рәсми серверы

<http://.Tat.Tatar-inform.ru> ТР мәгълүмат агентлыгы

<http://.intertat.ru> ТР электрон газетасы

<http://.xat.ru> Татар хат алышу хезмәте

<http://.suzlek.ru> on-line русчасүзлек

<http://.Kitapxane.at.ru> татартелендәгеәдәбиәсәрләркитапханәсе

<http://.Tatar.com.ru> татартелесүзлекләрһәмүзөйрәткечләр

<http://.Tatarca.boom.ru> татарчатекстлар

<http://.tataroved.ru> Татартарихы: төрки-татардөньясы

<http://.selet.ru> “Сәләт” яшьләр

<http://.Kitapxane.at.ru> татартелендәгеәдәбиәсәрләркитапханәсе

<http://.Tatarca.boom.ru> татарчатекстлар

Электронресурслар: “Бала” китапханәсе, “Татармультифильмнар”, мультимедиаукытупрограммалары; электронкитапханә; татарсайтлары (belem.ru, tatarile.org.com);

Язма эшләрнең күләме

Чирек	Өйрәтү характерындагы диктант -2	Контроль диктант- 5	Изложение 3	Соч./хикәя 3	Барлығы13
I	-	2	-	1	3

II	-	1	1	1	3
III	2	1	1	1	5
IV	-	1	1	-	2

Эш программасының практик өлеше

	сентябрь	октябрь	ноябрь	декабрь	январь	февраль	март	апрель	май
Диктант									
Сочинение									
Изложение									

Календарь-тематик планлаштыру

№	Дәрес темасы	Сәг.са ны	Уку – укуту эшчәнлегенә эш төрләрә	дата план	дата факт.
5-7 СЫЙНЫФЛАРДА ҮТКӘННӘРНЕ КАБАТЛАУ (7сәг)					
1	Бсү. Туган тел турында әңгәмә.	1	Телнең тормыштагы роле турында әңгәмә (өй эше: сочинение язарга)		
2	Сүз ясалышы	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (өй эше: 7 күнегү, 6-7 битләр, бирем)		
3	Сүз төзелеше	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (өй эше: 13нче күнегү, 9 нчы бит)		
4	Сүз төркемнәре	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (өй эше: 15 күнегү, 9 бит)		
5	Диктант (кереш контроль) «Шомырт агачы янында» Административ кереш контроль эш(диктант) №1	1	Диктант язу (16 нчы күнегү, бирем буенча)		
6	Фигыль сүз төркеме	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (11 бит, тест биремнәре)		
7	Фигыль юнәлешләре	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш		
8	Фигыль. Морфологик анализ	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш. Үткәннәрне кабатларга		
Синтаксис. Гади жөмлә синтаксисы һәм пунктуация (45 сәг)					
9	Хаталар өстендә эш Синтаксис.Сүз һәм жөмлә	1	Хаталар өстендә эш . Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш. (20 күнегү, 13 бит)		
10	Гади һәм кушма жөмлэләр	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш. (3 гади, 3 кушма жөмлә төзүгә, кагыйдә)		
Ж өмләдә сүз бәйләнеше. Сүзтезмә (4 сәг)					
11	Тезүле бәйләнеш	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш . (40 нчы күнегү)		
12	Ияртүле бәйләнеш	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (Сочиненигә эз.)		
13	Бсү. Сочинение №1 “Яраткан шөгылем”	1	Сочинение язу. (Кабатларга)		

14	Хаталар өстендә эш. Сүзтезмә	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (48 нче күнегү, кагыйдә)		
15	Сүзтезмәләрне тикшерү тәртибе	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (51 нче күнегү)		
16	Кабатлау. Тест	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (Контр.эшкә эз.)		
17	Беренче чиреккә контроль эш (диктант) №2	1	Диктант язу. (Үткәннәрне кабатларга)		
Жөмләдә сүз тәртибе (4 сәг)					
18	Жөмләдә сүз тәртибе турында гомуми мәгълүмат	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (59 нчы күнегү (телдән))		
19	Жөмләдәгә сүзләрнең уңай һәм кире тәртибе	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (66 нчы күнегү)		
20	Логик басым	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (Изл-гә эз.)		
21	Б.с.ү. Изложение №1	1	Изложение язу. (Үткәннәрне кабатларга)		
22	Хаталар өстендә эш. Рус һәм татар телләрендә жөмләдә сүзләрнең урнашу тәртибе	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (75 нче күнегү)		
Гади жөмлә (2сәг)					
23	Жөмлә. Гади жөмлә	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (80 нче күнегү)		
24	Грамматик нигез.	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (81 нче күнегү)		
Әйтү максаты ягыннан жөмлә төрләре (4 сәг)					
25	Хикәя жөмлә	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (Соч-гә эз.)		
26	Сочинение №2”Олимпия уеннары”(контроль)	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (Үткәннәрне каб-га)		
27	Хаталар өстендә эш. Сорау жөмлә	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (54 бит, бирем, сор-га җавап)		
28	Боеру жөмлә	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш(3 боеру жөмлә язып килергә)		
29	Тойгылы жөмлә	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (Контр.эшкә эз.)		
30	Икенче чиреккә административ контроль эш(диктант) №3	1	Диктант язу. (Үткәннәрне кабатларга)		

Ике составлы һәм бер составлы жөмлэләр (2 сэг)				
31	Хаталар өстендә эш. Бер составлы жөмлэләр	1	Хаталар өстендә эш . Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (65 бит,тест)	
32	Ике составлы жөмлэләр	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш . (Диктантка әзерл.)	
Жөмлә кисәкләре (1 сэг)				
33	Искәртмәле диктанты №1	1	Диктант язу. (Үткәннәрне кабатларга)	
34	Хаталар өстендә эш. Жөмлә кисәкләре	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (118 нче күнегү)	
Жөмләнең баш кисәкләре (4 сэг)				
35	Ия. Гади һәм тезмә ия	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (123 нче күнегү)	
36	Хәбәр.Гади, тезмә, кушма хәбәрләр	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (127 нче күнегү)	
37	Ия белән хәбәрнең жөмләдәге урыны	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	
38	Б.с.ү. Изложение №2	1	Изложение язу. (Үткәннәрне кабатларга)	
39	Хат алар өстендә эш. Ия белән хәбәр арасына сызык кую очраклары	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (139 нчы күнегү)	
40	Кабатлау. Тест		Тест эшләү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (Үткәннәрне каб-га)	
Жөмләнең иярчен кисәкләре (12 сэг)				
41	Аергыч	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (144 нче күнегү)	
42	Аергыч белән аерылмыш арасында бәйләнеш	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (150 нче күнегү)	
43	Тиндәш һәи тиндәш булмаган аергычлар	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (155 нче күнегү)	
44	Кабатлау. Характеристика язу	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш . Характеристика язу. (Диктантка әз.)	
45	Сайланма диктант №2	1	Диктант язу. (Үткәннәрне кабатларга)	
46	Хаталар өстендә эш.Тәмамлык	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (168 нче күнегү, кагыйдә)	
47	Туры һәм кыек тәмамлыктар	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	

			(Соч-гә эз.)		
48	Сочинение №3”Өгәр мин президент булсам...”	1	Сочинение язу. Үткәннәрне кабатларга		
49	Хаталар өстендә эш. Хәлләр. Урын хәле	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш . (Контр.эшкә эз.)		
50	Өченче чиреккә контроль эш(диктант) №4	1	Диктант язу. (Үткәннәрне кабатларга)		
51	Хаталар өстендә эш. Вакыт хәле. Рәвеш хәле	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (191 нче күнегү)		
52	Күләм хәле . Сәбәп хәле	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (195, 198 нче күнегүләр)		
53	Максат хәле Шарт хәле . Кире хәл	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (208 нче күнегү)		
54	Аерымланган хәлләр һәм алар янында тыныш билгеләре	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (210 нчы күнегү)		
55	Аныклагыч. Аныклагычларның аерымлануы һәм алар янында тыныш билгеләре	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (225 нче күнегү)		
56	Кабатлау. Тест	1	Тест эшләү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (229 нчы күнегү)		
Жөмләнең тиндәш кисәкләре(4 сәг)					
57	Тиндәш кисәкләр турында төшенчә.	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (237 нче күнегү)		
58	Тиндәш кисәкләр янында теркәгечләр	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (Изл-гә эз.)		
59	Б.с.ү. Изложение №3(контроль)	1	Изложение язу. Үткәннәрне кабатларга		
60	Хаталар өстендә эш. Тиндәш кисәкләр янында тыныш билгеләре	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (245 нче күнегү)		
61	Тиндәш кисәкләр янында гомумиләштерүче сүзләр	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (253 нчегүнегү)		
Жөмлэдә модаль сүзләр (3 сәг)					
62	Эндәш сүзләр һәм алар янында тыныш билгеләре	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (282 нче күнегү)		
63	Кереш сүзләр һәм алар янында тыныш билгеләре	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш (268 нче күнегү)		
64	Кереш жөмлэләр һәм алар янында тыныш билгеләре	1	Теманы өйрәнү. Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш		

			(270 нче күнегү)		
Бер составлы жөмлөлөр (1 сэг)					
65	Исем жөмлө. Фигыль жөмлө	1	Теманы өйрөнү. Телдэн эш, күнегүлөр өстендө язма эш (156, 158 нче биттөге сораулар)		
Тулы һәм ким жөмлөлөр (1 сэг)					
66	Тулы һәм ким жөмлөлөр. Ким жөмлөлөрнең төрлөрө	1	Теманы өйрөнү. Телдэн эш, күнегүлөр өстендө язма эш (288 нче күнегү)		
Раслау һәм инкяр жөмлөлөр (1 сэг)					
67	Дүртенче чиреккә административ контроль эш(диктант) №5	1	Диктант язу (293 нче күнегү)		
68	Хаталар өстендә эш. Раслау һәм инкяр жөмлөлөрнең кулланылышы .	1	Телдэн эш, күнегүлөр өстендә язма эш		
69	Кабатлау	1	Үткән темалар буенча диктант язу, бирем үтәү.		
70	Гади жөмлө төрлөрөн гомумиләштереп кабатлау. Йомгаклау.	1	Телдэн эш, күнегүлөр өстендә язма эш		